

HOE REGEL IK MIJN NALATENSCHAP?

Alles over erven, uw testament
en erfrecht op een rijtje.

KNB

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Wat vindt u in dit boekje?

In dit boekje leggen wij u uit waarmee u rekening moet houden als u uw nalatenschap gaat regelen. Wat nodig is of juist niet. En wat de notaris voor u kan of zelfs moet doen.

De informatie in dit boekje houdt alleen rekening met het huidige erfrecht. Wilt u na het lezen nog meer informatie, kijkt u dan op www.notaris.nl. U kunt ook bellen met de Notaristelefoon of contact opnemen met uw notaris.

Moeilijke begrippen

Het erfrecht kent enkele moeilijke begrippen. Helaas kunnen wij daar niets aan veranderen. Maar wij leggen u natuurlijk wel uit wat deze begrippen betekenen. Op de pagina waar het moeilijke begrip voorkomt. Maar soms ook iets uitgebreider, in een apart hoofdstuk.

Wat gebeurt er met mijn nalatenschap?	5
Erfgenamen volgens de wet	5
Erfgenamen volgens testament	5
Testament, ja of nee?	6
Kan ik mijn testament nog aanpassen?	6
Hoe weten mijn erfgenamen dat ik een testament heb?	6
Is een testament verplicht?	6
Ik heb al een testament. Is dat nog geldig?	7
Krijgt mijn partner de hele nalatenschap?	7
Wat is de wettelijke verdeling?	7
Wat gebeurt er met het erfdeel van de kinderen?	8
Wie moet dan de erfbelasting betalen?	8
Wat als mijn partner hertrouwt?	8
Wat als ik al kinderen had?	8
Kan ik de wettelijke verdeling ook aanpassen?	9
Overzicht van wilsrechten	9
Wat staat er allemaal in een testament?	10
Erfgenamen aanwijzen	10
Iemand onterven	10
Uitsluitingsclausule	10
Kan ik zelf een executeur aanwijzen?	10
Goederen of geld nalaten met een legaat	10
Vruchtgebruik instellen	10
Bewindvoering regelen	12
Een voogd aanwijzen	12
Iemand onterven	12
Onterven doe je niet zomaar	12
Rechten partner: passende verzorging	12
Rechten (klein)kinderen: legitieme portie	13
Maakt het uit of ik getrouwd ben of samenwoon?	14
Ik woon samen	14
Ik heb een geregistreerd partnerschap	14
Ik ben getrouwd	14
Levensverzekeringen en pensioenen	15
Levensverzekeringen	15
Pensioenen	15
Nalaten met een legaat	17
Wat is een legaat?	17
Legaten vastleggen in een codicil	17
Wat is vruchtgebruik?	18
Hoe regel ik de voogdij over mijn kinderen?	18
Wat is een bewind?	19
Waarom een executeur?	20
Begrippenlijst	21

‘Samenlevingscontract, testament...
Het leek ons allemaal niet zo nodig.
Maar nu onze kinderen er zijn, hebben
we besloten dat het er toch maar van
moest komen. En eigenlijk is het wel
zo prettig dat alles nu is geregeld!’

Wat gebeurt er met mijn nalatenschap?

Als u overlijdt, is er een *nalatenschap* van bezittingen en schulden. Die nalatenschap wordt verdeeld onder uw erfgenamen. Uw erfgenamen worden aangewezen door de wet of door uzelf.

Erfgenamen volgens de wet

De wet verdeelt uw erfgenamen in vier *groepen* van *bloedverwanten*. Groep één staat het dichtst bij u en bestaat uit uw partner en uw kinderen. Groep vier staat het verst van u af en bestaat uit uw overgrootouders en hun *afstammelingen*. De groepen volgen elkaar op. Als in groep één geen erfgenamen zijn, gaat de nalatenschap naar groep twee, enz.

Voorbeeld 1

Een man overlijdt en laat een vrouw en drie kinderen achter. De man heeft vier erfgenamen: zijn vrouw en zijn drie kinderen. Deze erfgenamen vallen allemaal in groep 1.

Voorbeeld 2

Een vrouw overlijdt. Zij heeft geen partner en geen kinderen. Zij heeft wel haar beide ouders en een broer. Haar drie erfgenamen zijn dan: haar ouders en haar broer. Zij vallen allemaal in groep 2.

Erfgenamen volgens testament

U kunt ook zelf uw erfgenamen aanwijzen. Dat moet met een *testament*. In uw testament bepaalt u wie welk deel krijgt. U kunt iedereen aanwijzen, dus ook uw buurman of een goed doel. U kunt in uw testament ook opnemen wie van uw wettelijke erfgenamen juist niets krijgt.

Nalatenschap

Alle bezittingen en schulden die u achterlaat wanneer u overlijdt

Groepen erfgenamen

1. partner, kinderen en/of hun afstammelingen
2. ouders, broers en zussen en hun afstammelingen
3. grootouders met hun (klein)kinderen, ooms, tantes, neefjes en nichtjes
4. overgrootouders met hun afstammelingen

Partner

Volgens de wet is een partner iemand waarmee u getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap heeft

Bloedverwanten

Alle mensen die geboren zijn in uw eigen familie (van hetzelfde bloed zijn)

Afstammelingen

Nakomelingen van uzelf of van een bloedverwant

Testament

Een door een notaris opgestelde akte waarin u heeft vastgelegd wat er met uw nalatenschap moet gebeuren

Testament, ja of nee?

Het is altijd verstandig om uw laatste wil vast te leggen. Of dat nu is in een testament of in een *codicil*. Maar soms kunt u gewoon niet om een testament heen. Bijvoorbeeld omdat u wilt afwijken van wat wettelijk is geregeld.

Codicil

Een door uzelf, met de hand, geschreven document waarin u een beperkt aantal wensen en legaten kunt vastleggen

Kan ik mijn testament nog aanpassen?

U kunt uw testament altijd aanpassen. Hiervoor moet u naar de notaris. Hij maakt een nieuw testament op en zorgt ervoor dat dit wordt gemeld bij het Centraal Testamentenregister (CTR).

Hoe weten mijn erfgenamen dat ik een testament heb?

Alle Nederlandse testaments worden geregistreerd bij het CTR. Uw erfgenamen kunnen na uw overlijden bij het CTR navragen of u een testament heeft en welke notaris na uw overlijden uw testament bewaart.

Is een testament verplicht?

Een testament is alleen nodig als u van de wet af wilt wijken. Als u getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap heeft en u wilt alles nalaten aan uw partner en kinderen, dan is een testament in principe niet nodig. Pas als ook uw partner overlijdt, kunnen uw kinderen hun deel opeisen. Wilt u dat uw kinderen meteen hun deel krijgen? Of wilt u dat uw partner alleen het huis krijgt en verder niets? Dan is een testament echt nodig.

Voorbeeld

Een man overlijdt en laat zijn vrouw en twee kinderen achter. Het vermogen van de man en vrouw samen is 750.000 euro. De helft daarvan, 375.000 euro, is al van zijn vrouw. De andere helft wordt verdeeld tussen zijn vrouw en de kinderen. Ieder heeft recht op een derde deel, namelijk 125.000 euro. Als er geen testament is, krijgen de kinderen hun erfenis pas als hun moeder overlijdt.

Ook als u of uw partner uit het buitenland komt, als één van u een eigen bedrijf heeft, als u kinderen uit een eerdere relatie heeft of als er binnen de familie problemen zijn, kan het verstandig zijn een testament op te maken.

Ik heb al een testament. Is dat nog geldig?

Uw oude testament blijft gewoon geldig. En uw nalatenschap wordt afgewikkeld zoals u toen in uw testament heeft bepaald. Het is wel verstandig om te laten controleren of uw oude testament nog past bij uw huidige wensen en situatie. Uw notaris adviseert u graag over eventuele aanpassingen.

Wettelijke verdeling

Als de langstlevende partner de erfenis krijgt. De kinderen krijgen hun deel pas als beide ouders zijn overleden

Erfdeel

Het eigen deel van de nalatenschap

Krijgt mijn partner de hele nalatenschap?

Bent u getrouwd of heeft u een geregistreerd partnerschap? Heeft u kinderen? En laat u geen testament opmaken? Dan geldt de *wettelijke verdeling*.

Wat is de wettelijke verdeling?

Bij de wettelijke verdeling krijgt uw partner de hele nalatenschap. Uw partner kan daardoor ongestoord verder leven en komt niet in de financiële problemen omdat de kinderen hun *erfdeel* pas krijgen na het overlijden van uw partner. De kinderen zijn wel erfgenaam, maar krijgen hun erfdeel dus nog niet in handen.

Wat gebeurt er met het erfdeel van de kinderen?

Het erfdeel van de kinderen wordt omgerekend in een geldbedrag. Hiervoor krijgen zij een *geldvordering* op uw partner. Deze geldvordering mag volgens de wet pas worden opgeëist als uw partner overlijdt, failliet gaat of in de schuldsanering terechtkomt. Laat u wel een testament opmaken, dan kunt u er een bepaling in opnemen dat de vordering ook bijvoorbeeld mag worden opgeëist als uw partner hertrouwt of in een verpleeghuis wordt opgenomen.

Wie moet dan de erfbelasting betalen?

Uw partner betaalt de *erfbelasting* over het eigen erfdeel én over het erfdeel van de kinderen. Dat bedrag wordt in mindering gebracht op de geldvordering. Voor uw partner kan het wel vervelend zijn om zoveel erfbelasting ineens te moeten betalen. Dit kan voorkomen worden door een *tweetrapsmaking* in het testament op te nemen. Maar dat is niet altijd voordelig. Vraag daarom aan uw notaris of dit in uw situatie verstandig is.

Wat als mijn partner hertrouwt?

Als uw partner hertrouwt, kunnen uw kinderen hun *wilsrecht* invoeren. Hierdoor krijgen zij goederen met de waarde van de vordering die zij op uw partner hebben. Door wilsrechten in te roepen kunnen uw kinderen voorkomen dat de nieuwe partner van uw partner alles krijgt wanneer uw partner overlijdt en zij met lege handen achterblijven.

Het is trouwens niet zo dat de goederen dan meteen moeten worden overdragen. Uw partner en de nieuwe partner mogen de goederen gewoon blijven gebruiken. Overlijdt uw partner, dan mogen uw kinderen de goederen direct vorderen van de nieuwe partner.

Wat als ik al kinderen had?

Als u al kinderen had voor u trouwde of een geregistreerd partnerschap aanging, is de situatie iets anders. Uw kinderen kunnen de goederen namelijk wél meteen na uw overlijden vorderen van hun stiefouder. Maar ook dan mag uw partner de goederen gewoon blijven gebruiken. In een testament kunt u natuurlijk anders bepalen.

Geldvordering

Het recht om van een ander geld te krijgen

Erfbelasting

Belasting die iemand betaalt over zijn erfenis

Tweetrapsmaking

Een bepaling in het testament waarbij eerst de partner tot erfgenaam wordt benoemd en de kinderen erven wat er nog over is. In dat geval hoeft er over het deel van de kinderen pas erfbelasting te worden betaald op het moment dat zij ook echt iets in handen krijgen

Wilsrecht

Het recht van een kind om goederen uit de nalatenschap in eigendom te krijgen als sprake is van een stiefamilie

Kan ik de wettelijke verdeling ook aanpassen?

Kunt u zich prima vinden in de wettelijke verdeling, maar wilt u wel enkele punten aanpassen? Dan kan dat in een testament. U kunt bijvoorbeeld uw stiefkinderen, dus de kinderen van uw partner, ook tot erfgenaam benoemen. Of u kunt de wilsrechten van uw kinderen uitbreiden of juist beperken. Ook kunt u er een bepaling in opnemen dat de geldvordering van de kinderen bij hertrouwen van uw partner direct opeisbaar is.

Overzicht van wilsrechten

Uw kind is:

Dan kan uw kind aanspraak maken op goederen uit uw nalatenschap ter waarde van de geldvordering die het kind heeft op uw partner:

van u en uw partner	na hertrouwen van uw partner	Uw partner mag de goederen wel blijven gebruiken (in vruchtgebruik)
van u en stiefkind van uw partner	direct na uw overlijden	Uw partner mag de goederen wel blijven gebruiken (in vruchtgebruik)
van u en uw hertrouwde partner	na overlijden van uw hertrouwde partner	Uw kind wordt dan volledig eigenaar
van u en stiefkind van de overgebleven stiefouder (nieuwe partner van uw partner)	na overlijden van de stiefouder	Uw kind wordt dan volledig eigenaar

Wat staat er allemaal in een testament?

In uw testament kunt u uw erfgenamen aanwijzen. Maar u kunt juist ook iemand *onterven* of *uitsluiten*. Daarnaast kunt u enkele bijzondere bepalingen opnemen in uw testament en een *executeur* aanwijzen. De notaris kan u hierbij uitstekend adviseren.

Erfgenamen aanwijzen

In uw testament bepaalt u zelf wie uw erfgenaam is en wie niet. U mag iedereen aanwijzen, dus ook een goede vriend of de voetbalvereniging.

Iemand onterven

Het is mogelijk wettelijke erfgenamen te onterven. U kunt zelfs uw partner en uw (klein)kinderen onterven. Dit legt u vast in het testament.

Uitsluitingsclausule

U kunt een uitsluitingsclausule opnemen in uw testament. Hierdoor hoeven uw erfgenamen hun erfenis niet te delen met hun (ex-)partners.

Kan ik zelf een executeur aanwijzen?

In uw testament kunt u een executeur aanwijzen. U bepaalt dan ook welke verantwoordelijkheden die executeur heeft.

Goederen of geld nalaten met een legaat

Wilt u bepalen wie bijvoorbeeld die mooie kast krijgt? Of wilt u iemand als dank een geldbedrag nalaten? Dan kunt u dat vastleggen met een *legaat*. Sommige legaten kunt u trouwens ook vastleggen in een codicil. Hiervoor gelden aparte regels.

Vruchtgebruik instellen

Door een *vruchtgebruik* in te stellen voor bijvoorbeeld uw woning of een bankrekening, zorgt u ervoor dat uw partner recht heeft op het gebruik hiervan.

Onterven

Ervoor zorgen dat een wettelijke erfgenaam geen erfgenaam meer is. De ontferde heeft geen recht meer op de nalatenschap

Uitsluiten/uitsluitingsclausule

Hiermee zorgt u ervoor dat de (ex-)partners van uw erfgenamen geen voordeel krijgen uit uw nalatenschap

Executeur

De persoon die u in uw testament benoemt om uw nalatenschap af te handelen

Legaat

Een bepaald goed (zoals een meubelstuk of sieraden) of een geldbedrag dat u aan iemand nalaat

Vruchtgebruik

Het recht om goederen of geld van een ander te gebruiken

‘Veel dingen die ik wist over erven heb ik van horen zeggen. Toen we eenmaal rond de tafel zaten bleek toch dat veel zaken nog niet zo vanzelfsprekend zijn.’

Bewindvoering regelen

In uw testament kunt u ook vastleggen dat u de erfenis van bepaalde erfgenamen onder *bewind* wilt stellen.

Een voogd aanwijzen

Heeft u jonge kinderen en maakt u zich zorgen wie de zorg overneemt als u overlijdt? Dat hoeft niet. U kunt, natuurlijk in overleg, in uw testament een *voogd* aanwijzen. De voogd krijgt ook het beheer over de erfenis van uw kinderen.

Iemand onterven

Onterven doe je niet zomaar

Wilt u bepaalde familieleden onterven, dan is het wel verstandig om met uw notaris te bespreken waarom u dat wilt doen. Hij kan u dan namelijk adviseren hoe u de onterving het beste in uw testament kunt opnemen. Wilt u dat de kinderen van het ontferde familielid ook niets erven, dan kunt u dat natuurlijk ook vastleggen.

U moet er wel rekening mee houden dat (klein)kinderen altijd recht houden op hun *legitieme portie*. Dus ook als u ze ontferft.

Rechten partner: passende verzorging

U kunt ook uw partner onterven. Maar uw partner heeft wel recht op een passende verzorging. Een voorbeeld hiervan is het vruchtgebruik van de woning en de inboedel. Als het nodig is, kan uw partner daarnaast het vruchtgebruik claimen van andere zaken. Zoals een beleggingsportefeuille. Uw partner mag dit vermogen zelfs opmaken, als dit nodig is voor het levensonderhoud. De kantonrechter beslist hierover.

Bewind

Een regeling waarbij de erfenis door een bewindvoerder wordt beheerd. De erfgenaam kan dan zelf niet aan de erfenis komen

Voogd

Iemand die de zorg voor uw kinderen en hun vermogen overneemt als u en uw (ex-)partner zijn overleden

Legitieme portie

Een geldsom waar een kind aanspraak op kan maken

Passende verzorging

De verzorging die iedere partner minimaal moet krijgen

Rechten (klein)kinderen: legitieme portie

Als u uw (klein)kinderen onterft, zijn zij geen erfgenaam meer. Maar zij hebben wel recht op hun legitieme portie. De legitieme portie is een som geld ter grootte van de helft van wat het (klein)kind zou hebben gekregen als u geen testament zou hebben. Uw (klein)kinderen krijgen hun legitieme portie niet vanzelf. Zij moeten het recht hierop claimen. Dit moet binnen vijf jaar na uw overlijden.

Voorbeeld

Een man overlijdt en laat een zoon en dochter achter. Zijn nalatenschap is 100.000 euro. Hij heeft zijn dochter onterfd en alles gaat dus naar zijn zoon. Maar zijn dochter heeft wel recht op haar legitieme portie. Die is de helft van wat zij had kunnen erven. Dus de helft van 50.000 euro en dat is 25.000 euro.

Voor uw overlijden alles wegschenken, zodat er geen bezittingen meer over zijn, is trouwens niet de oplossing. Voor de berekening van de legitieme portie tellen alle *schenkingen* namelijk ook mee. U kunt in uw testament wel bepalen dat uw kinderen hun legitieme portie pas krijgen nadat uw partner is overleden. Dat doet u via een *niet-opeisbaarheidsclausule*. De notaris kan u hierover adviseren.

Daarnaast kunnen kinderen geld opeisen voor de kosten voor hun verzorging (tot 18 jaar) of studie (tot 21 jaar).

Schenking

Een overeenkomst waarbij de ene partij (de schenker) een deel van zijn vermogen geeft aan de andere partij (de verkrijger)

Niet-opeisbaarheidsclausule

Hiermee beschermt u de financiële positie van uw partner, of de persoon waarmee u samenwoont, na uw overlijden. Door deze clausule krijgen uw kinderen hun legitieme portie pas als ook uw partner, of de persoon waarmee u samenwoont, is overleden

Maakt het uit of ik getrouwd ben of samenwoont?

Als u overlijdt, is het voor de verdeling van de nalatenschap van belang of en hoe u getrouwd bent of dat u samenwoont. Ook voor pensioenen en levensverzekeringen maakt het uit wat uw burgerlijke staat is.

Ik woon samen

Samenwonen zonder contract is op zich geen probleem. Maar volgens de wet bent u dan geen erfgenamen van elkaar. Daarom is het, zeker als u samen een koopwoning heeft, wel verstandig om in ieder geval een samenlevingscontract op te stellen. In het samenlevingscontract laat u een verblijvingsbeding opnemen. Daarin staat dat de persoon met wie u samenwoont na uw overlijden in de woning kan blijven. Anders gaat het huis naar uw familie en staat uw geliefde misschien op straat. Nog beter is het om een testament op te maken. Daarin kunt u uw geliefde benoemen tot erfgenaam. Een testament is in elk geval noodzakelijk als u kinderen heeft. Want zonder testament gaat uw nalatenschap naar uw kinderen en blijft uw geliefde achter met lege handen.

Ik heb een geregistreerd partnerschap

Bent u geregistreerd partners, dan is er volgens de wet sprake van gemeenschap van goederen. Door partnerschapsvoorwaarden op te maken kunt u afwijken van de wet. U en uw partner zijn bovendien elkaars wettelijke erfgenaam. Uw nalatenschap wordt dan ook volgens de wet afgehandeld. Alleen met een testament kunt u hiervan afwijken.

Ik ben getrouwd

Als u getrouwd bent, dan is er volgens de wet sprake van gemeenschap van goederen. Natuurlijk kunt u met huwelijkse voorwaarden afwijken van de wet. Bijvoorbeeld omdat één van u een eigen bedrijf heeft en u het ondernemingsvermogen graag buiten de gemeenschap van goederen wilt houden. U en uw partner zijn bovendien elkaars wettelijke erfgenaam. Als u geen testament opmaakt, wordt uw nalatenschap dan ook volgens de wet afgehandeld.

Verblijvingsbeding

Hierin staat dat alle gezamenlijke bezittingen na uw overlijden naar de persoon gaan waarmee u samenwoont. Volgens de wet is die persoon niet uw officiële partner. Een partner is wettelijk gezien namelijk iemand waarmee u getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap heeft

Levensverzekeringen en pensioenen

Ook voor levensverzekeringen en pensioenen maakt het verschil of u samenwoont of getrouwd bent.

Levensverzekeringen

Volgens de *Successiewet* moet degene die de erfenis krijgt, bijvoorbeeld uw partner, daarover belasting betalen. Dat geldt ook voor *overlijdensuitkeringen* uit een levensverzekering. Maar het is mogelijk om de uitkering te krijgen zonder belasting te betalen. Uw partner moet dan de premies betalen voor uw overlijdensverzekering. En u betaalt de premies voor de verzekering van uw partner. U moet er dan voor zorgen dat op de polis van uw levensverzekering is aangegeven dat u '*kruislings*' premie betaalt. Deze mogelijkheid bestaat trouwens alleen als u niet getrouwd bent in gemeenschap van goederen.

Heeft u samen een koopwoning maar (nog) geen samenlevingscontract, denkt u er dan in ieder geval aan om op de verzekeringspolis aan te geven dat de overlijdensuitkering naar uw partner gaat. Doet u dat niet, dan wordt de verzekering volgens de wet uitgekeerd aan uw erfgenamen. Uw partner krijgt dan niets en zal misschien zelfs de woning moeten verkopen.

Pensioenen

Als u getrouwd bent of geregistreerd partner, dan krijgen uw partner en kinderen vanzelf de eventuele wettelijke uitkeringen als u overlijdt. Bouwt u pensioen op via uw werkgever, dan krijgt uw partner bovendien *partnerpensioen* en uw kinderen eventueel *wezenpensioen*.

Maar als u samenwoont zonder samenlevingscontract of testament, dan heeft uw partner nergens recht op als u overlijdt. Het is dus belangrijk dat u laat registreren dat u samenwoont en welke rechten uw partner heeft.

Successiewet

De wet die de belasting op erfenissen en schenkingen regelt

Overlijdensuitkering

Het bedrag dat een verzekeraar uitkeert als u overlijdt. Mits u daarvoor verzekerd bent natuurlijk

Kruislings premie betalen

U betaalt de premie voor de overlijdensverzekering van uw partner en uw partner betaalt de premie voor uw overlijdensverzekering

Partnerpensioen

Het pensioen dat uw partner krijgt als u overlijdt

Wezenpensioen

Het pensioen dat uw kinderen krijgen als u overlijdt. Als uw partner ook is overleden, wordt het wezenpensioen soms verdubbeld

‘Wij hebben allebei van dichtbij meegemaakt hoe het is als niets is geregeld. Zeker als er schulden zijn, is dat vervelend. Daarom hebben wij alles heel goed laten vastleggen. Onze kinderen hoeven zich dus geen zorgen te maken.’

Nalaten met een legaat

Wat is een legaat?

U kunt bepaalde goederen of een som geld aan iemand of een goed doel nalaten. Dit heet een legaat. Degene die het legaat krijgt, is de legataris. De erfgenamen zijn verplicht het legaat te geven aan de legataris. Het legaat wordt dus betaald vanuit de erfenis. Wilt u iets legateren, dan neemt u een legaat op in uw testament.

Legaten vastleggen in een codicil

Niet alle legaten hoeft u vast te leggen in een testament. Wilt u bijvoorbeeld bepaalde meubels, sieraden of kleren legateren, dan kunt u dat doen met een codicil. Dat codicil moet u met de hand schrijven, dateren en ondertekenen. Daarbij moet u alles nauwkeurig omschrijven. Een codicil is ook geschikt voor instructies voor uw begrafenis of crematie.

Het voordeel van een codicil is natuurlijk dat u snel een nieuwe kunt schrijven als u bepaalde zaken wilt wijzigen. Bovendien kost een codicil u niets.

Maar er zijn ook nadelen. Een codicil biedt maar beperkte mogelijkheden voor het vastleggen van uw wensen. U mag het codicil bijvoorbeeld niet gebruiken om geldbedragen of waardevolle verzamelingen te legateren. Dat moet u doen via een testament. Bovendien moet u er wel voor zorgen dat de legataris, uw erfgenamen of uw notaris weten dat u een codicil heeft gemaakt. Anders bestaat het gevaar dat uw codicil niet wordt meegenomen in de afhandeling van uw nalatenschap.

Wat is vruchtgebruik?

Door een vruchtgebruik in te stellen voor bijvoorbeeld uw woning of een bankrekening, zorgt u ervoor dat uw partner recht heeft op het gebruik hiervan. Maar iemand anders is eigenaar of *hoofdgerechtigde*. Bijvoorbeeld uw kinderen.

Uw partner, de vruchtgebruiker, mag gratis in de woning blijven en krijgt de rente van het geld op de bankrekening. De vruchtgebruiker is verplicht alles in stand te laten voor de hoofdgerechtigde. Uw partner moet de woning dus goed onderhouden en het banksaldo moet in stand blijven. Uiteraard kunt u zelf anders bepalen. Het vruchtgebruik eindigt als uw partner overlijdt of op een tijdstip dat u zelf bepaalt. Bijvoorbeeld als uw partner opnieuw trouwt.

Vruchtgebruik wordt vaak ingesteld als iemand is hertrouwd en kinderen heeft uit een eerder huwelijk. Door het vruchtgebruik kan de erfenis van de kinderen worden veiliggesteld.

Hoe regel ik de voogdij over mijn kinderen?

De voogdij over uw kinderen regelt u met een *voogdijbepaling* in uw testament. Hiermee regelt u niet alleen dat uw kinderen worden verzorgd en opgevoed. De voogd beheert namelijk ook het vermogen dat uw kinderen erven.

Nu kunnen vermogensbeheer en de zorg voor uw kinderen uitstekend samengaan. Maar als u een zeer complex vermogen heeft, is het misschien beter om het beheer daarvan aan een financieel deskundige over te laten.

Als u geen voogd benoemt, dan bepaalt de rechter wie de voogdij krijgt over uw kinderen. Meestal is dat een familielid. Maar als de familie er niet uit komt of er is geen familie meer, dan wordt een voogdijinstelling aangewezen.

Hoofdgerechtigde

De persoon die eigenaar is van de goederen of het geld waarvoor een vruchtgebruik is ingesteld

Voogdijbepaling

In deze bepaling regelt u wie de voogdij krijgt over uw kinderen

Wat is een bewind?

Misschien vindt u dat sommige erfgenamen (nog) niet de volle verantwoordelijkheid kunnen dragen over hun erfenis. Bijvoorbeeld omdat ze nog te jong zijn. Of omdat ze gokverslaafd of ziek zijn.

U kunt dan een bewind opnemen in uw testament. U wijst een bewindvoerder aan die het geërfde beheert. U kunt zelf bepalen hoe lang het bewind duurt en aan welke voorwaarden uw erfgenamen moeten voldoen om zelf de verantwoordelijkheid te krijgen.

Als u de erfenis van uw kinderen onder bewind plaatst, hebben zij in sommige gevallen wel de mogelijkheid dit bewind te verwerpen en aanspraak te maken op hun legitieme portie.

Waarom een executeur?

U bent niet verplicht een executeur aan te wijzen. Maar als u veel erfgenamen heeft of een zeer complex vermogen, dan is het wel raadzaam om een executeur te benoemen. U kunt iedereen aanwijzen als executeur. Een erfgenaam, een goede vriend, maar ook de notaris. U kunt zelfs meerdere executeurs aanwijzen. Een executeur kan alleen in een testament worden benoemd.

In algemene zin is een executeur verantwoordelijk voor het afhandelen van uw nalatenschap. Denkt u hierbij aan het opzeggen van de huur, het betalen van schulden, het afgeven of uitbetalen van legaten.

Maar ook het regelen van uw begrafenis of crematie kunt u overlaten aan een executeur. Daarnaast kunt u de executeur speciale opdrachten geven. Bijvoorbeeld om persoonlijke papieren te vernietigen of een goed tehuis te zoeken voor uw huisdieren.

Begrippenlijst

Aanverwanten	Alle mensen die geboren zijn in de familie van uw partner
Afstammelingen	De nakomelingen van uzelf of van een bloedverwant
Bewind	Een regeling waarbij de erfenis door een bewindvoerder wordt beheerd. De erfgenaam kan dan zelf niet aan de erfenis komen
Bloedverwanten	Alle mensen die geboren zijn in uw eigen familie (van hetzelfde bloed zijn)
Codicil	Een door uzelf, met de hand, geschreven document waarin u een beperkt aantal wensen en legaten kunt vastleggen
Erfbelasting	Belasting die iemand betaalt over zijn erfenis
Erfdeel	Het eigen deel van de nalatenschap
Executeur	De persoon die u in uw testament benoemt om uw nalatenschap af te handelen
Geldvordering	Het recht om van een ander geld te krijgen
Groepen erfgenamen	<ol style="list-style-type: none">1. partner, kinderen en/of hun afstammelingen2. ouders, broers en zussen en hun afstammelingen3. grootouders met hun (klein)kinderen, ooms, tantes, neefjes en nichtjes4. overgrootouders met hun afstammelingen
Hoofdgerechtigde	De persoon die eigenaar is van de goederen of het geld waarvoor een vruchtgebruik is ingesteld
Kruislings premie betalen	U betaalt de premie voor de overlijdensverzekering van uw partner en uw partner betaalt de premie voor uw overlijdensverzekering
Legaat	Een bepaald goed (zoals een meubelstuk of sieraden) of een geldbedrag dat u aan iemand nalaat
Legitieme portie	Een geldsom waar een kind aanspraak op kan maken
Nalatenschap	Alle bezittingen en schulden die u achterlaat wanneer u overlijdt
Niet-opelsbaarheids-clausule	Hiermee beschermt u de financiële positie van uw partner, of de persoon waarmee u samenwoont, na uw overlijden. Door deze clausule krijgen uw kinderen hun legitieme portie pas als ook uw partner, of de persoon waarmee u samenwoont, is overleden
Onterven	Ervoor zorgen dat een wettelijke erfgenaam geen erfgenaam meer is. De ontervede heeft geen recht meer op de nalatenschap

Overlijdensuitkering	Het bedrag dat een verzekeraar uitkeert als u overlijdt. Mits u daarvoor verzekerd bent natuurlijk
Partner	Volgens de wet is een partner iemand waarmee u getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap heeft
Partnerpensioen	Het pensioen dat uw partner krijgt als u overlijdt
Passende verzorging	De verzorging die iedere partner minimaal moet krijgen
Schenking	Een overeenkomst waarbij de ene partij (de schenker) een deel van zijn vermogen geeft aan de andere partij (de verkrijger)
Successiewet	De wet die de belasting op erfenissen en schenkingen regelt
Tweetrapsmaking	Een bepaling in het testament waarbij eerst de partner tot erfgenaam wordt benoemd en de kinderen erven wat er nog over is. In dat geval hoeft er over het deel van de kinderen pas erfbelasting te worden betaald op het moment dat zij ook echt iets in handen krijgen
Testament	Een door een notaris opgestelde akte waarin u heeft vastgelegd wat er met uw nalatenschap moet gebeuren
Uitsluitingsclausule	Hiermee zorgt u ervoor dat de (ex-)partners van uw erfgenamen geen voordeel krijgen uit uw nalatenschap
Verblijvingsbeding	Hierin staat dat alle gezamenlijke bezittingen na uw overlijden naar de persoon gaan waarmee u samenwoont. Volgens de wet is die persoon niet uw officiële partner. Een partner is wettelijk gezien namelijk iemand waarmee u getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap heeft
Voogd	Iemand die de zorg voor uw kinderen en hun vermogen overneemt als u en uw (ex-)partner zijn overleden
Voogdijbepaling	In deze bepaling regelt u wie de voogdij krijgt over uw kinderen
Vruchtgebruik	Het recht om goederen of geld van iemand anders te gebruiken
Wezenpensioen	Het pensioen dat uw kinderen krijgen als u overlijdt. Als uw partner ook is overleden, wordt het wezenpensioen soms verdubbeld

Meer informatie?

Op onze website, www.notaris.nl, vindt u meer informatie over erven en schenken en over de notaris. Ook over andere onderwerpen vindt u daar informatie. Zoals over het kopen en verkopen van een woning, het oprichten en overdragen van een onderneming of over samenlevingsvormen.

Contact

Wilt u weten of een testament in uw geval nodig is? Heeft u vragen over een erfenis of schenking? Of vraagt u zich af wat een notaris nog meer voor u kan doen?

Belt u dan met de notarissen van de Notaristelefoon, via telefoonnummer (0900) 346 93 93 (€ 0,80 per minuut).

U kunt de Notaristelefoon iedere werkdag bereiken tussen 9 en 14 uur.

Versie april 2012

Uitgave Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie
Postbus 16020, 2500 BA Den Haag

Fotografie p1, p2 Benders & Stevens, Utrecht
p4 (boven), p19 Roel Burgler p7 Joyce van Belkom
p10 (boven) Richard Brocken p16 Sabine Joosten
p4 (onder), p11 (onder), p16 (onder) Okapi.

Ontwerp Okapi. Corporate identity atelier, Rotterdam
Druk Joh. Enschedé Amsterdam BV

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Postbus 16020
2500 BA Den Haag

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

